

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

54-1

BRNO 2013

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis
Peer-reviewed journal

Ročník 54
Volume 54

Číslo 1
Issue 1

Předseda redakční rady Head of editorial board	Pavel Kouřil
Redakční rada	Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski, Alexander Ruttkay, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik
Odpovědný redaktor Editor in chief	Petr Škrdla
Výkonná redakce Assistant Editors	Jiří Juchelka, Soňa Klanicová, Šárka Krupičková, Olga Lečbychová, Ladislav Nejman, Rudolf Procházka, Stanislav Stuchlík, Lubomír Šebela
Technická redakce, sazba Executive Editors, Typography	Alice Del Maschio
Software Software	Adobe InDesign CS5
Fotografie na obálce Cover Photography	Putna kultury s MMK nalezená v Popůvkách u Brna (okr. Brno-venkov) Moravian Painted Ware culture vessel found at Popůvky u Brna (Dist. of Brno-venkov)
Adresa redakce Address	Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i. Královopolská 147 612 00 Brno IČ: 68081758 E-mail: pv@arub.cz Internet: http://www.arub.cz/prehled-vyzkumu.html
Tisk Print	Azu design s.r.o. Bayerova 805/40 602 00 Brno

ISSN 1211-7250

MK ČR E 18648

Vychází dvakrát ročně

Vydáno v Brně roku 2013

Náklad 400 ks

Časopis je na seznamu neimpaktovaných recenzovaných periodik vydávaných v ČR.

Copyright ©2013 Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i. and the authors.

Obr. 27. Želeč, sonda 12, celkový pohled.

Fig. 27. Želeč, trench 12. General view.

cheologie a muzeologie Filozofické fakulty Masarykovy univerzity.

Ondřej Mlejnek, Petr Škrdla, Jan Novák

Literatura

- Binford, L. R. 1979:** Organization and formation processes: looking at curated technologies. *Journal of Anthropological Research* 35(3), 255–273.
- Mlejnek, O., Škrdla, P. 2012:** Želeč (k. ú. Želeč na Hané, okr. Prostějov). *Přehled výzkumů* 53-1, 118–122.
- Mlejnek, O., Škrdla, P., Přichystal, A. 2012:** Ondratice I/Želeč – An Early Upper Palaeolithic Site in Central Moravia. *Archäologisches Korrespondenzblatt* 42(3), 295–314.
- Mlejnek, O., Škrdla, P., Tostevin, G., Přichystal, A., Novák, J. 2011:** Želeč (k. ú. Želeč na Hané, okr. Prostějov). *Přehled výzkumů* 52-1, 151–155.
- Škrdla, P., Mlejnek, O. 2010:** Želeč (k. ú. Želeč na Hané, okr. Prostějov). *Přehled výzkumů* 51, 296–301.

Resumé

In 2012 we continued the excavation of Želeč, an EUP site in central Moravia (see Škrdla, Mlejnek 2010; Mlejnek *et al.* 2011; Mlejnek, Škrdla 2012), which is located close to the rich surface site Ondratice I/Želeč (Mlejnek *et al.* 2012) – see Fig. 23. The main research aims included finding more artefacts, acquiring charcoal for AMS dating and anthracological analysis and acquiring sediment samples for phytolith analysis.

During this season we enlarged trench 4a in north-easterly direction and the total excavated area is now 21 m² (Fig. 24). Density of lithics was lower in this part of the trench, yet we managed to find another 23 artefacts *in situ* and 111 mostly tiny pieces were found during wet sieving. Most of these lithics were classified as debitage and one artefact could be described as a splintered piece. All artefacts come from the boundary between layer

d (orange-brown soil sediment) and layer *e* (Miocene sand) – see Fig. 25. We did not unearth any new hearths or charcoal lenses. Slabs of Carboniferous slate which could have been brought to the site by people and may have served as site furniture were also recovered - Fig. 26 (Binford 1979).

Three new trenches (11-13) were excavated by a mechanical digger in the area surrounding trench 4. In trench 12 (Fig. 27) two dark features were visible. Feature 12b was interpreted as a soliflucted hearth and the second feature is still awaiting interpretation. We excavated an area of 3,5 m² near trench 12a and 1m² near the hearth (trench 12b). Only one artefact was found *in situ* in trench 12b and another 20 smaller pieces were found during wet sieving. In trench 12a we managed to find 5 tiny flakes during wet sieving. Other artefacts were found in discarded sediment including a side scraper and a fragment of a core.

We took charcoal samples from all three trenches for AMS dating and anthracological analyses and sediment samples for phytolith analyses. The AMS dating and phytolith analyses results are still pending. Preliminary results of the charcoal analyses indicate that larch (*Larix decidua*) dominate at the site followed by pine (*Pinus silvestris* and *Pinus cembra*). We managed to also find some isolated pieces of charcoal of juniper (*Juniperus* sp.) and willow (*Salix* sp.). This species composition indicates the presence of a cold and dry steppe with isolated pockets of larch woods in protected locations.

Excavation was funded by the Prize of the Hugo Obermaier Society. We would like to thank to the students of the Masaryk University in Brno who helped at the excavations.

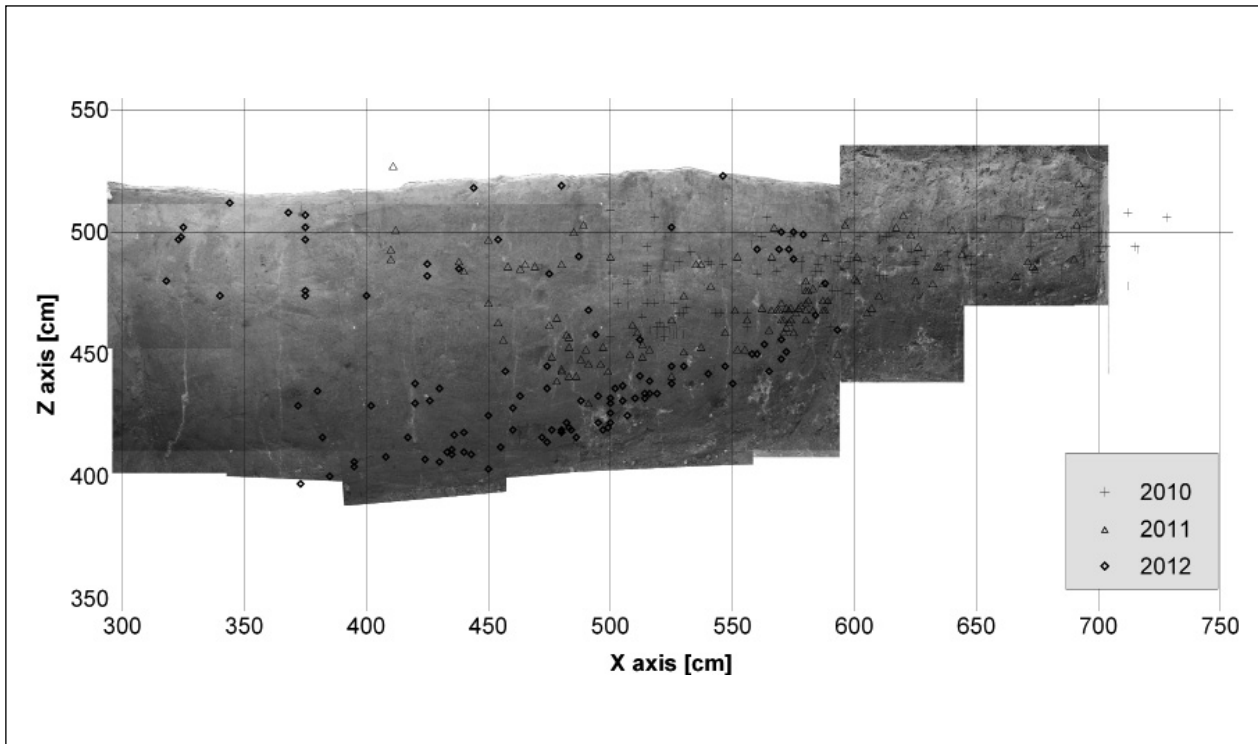
ŽELEŠICE (OKR. BRNO-VENKOV)

„Hoynerhügel“, „Dorflüssen“, „Hajanský“, Želešice III. Počátek mladého paleolitu. Sídliště. Zjišťovací výzkum.

V roce 2012 jsme pokračovali ve výzkumu lokality Želešice-Hoynerhügel (Škrdla 2010; Škrdla *et al.* 2010, 2011; Škrdla, Rychtaříková 2011; Škrdla *et al.* 2012). Výzkum v roce 2012 navázal přímo na sondu z roku 2011 a rozšířil ji 1 m jižním směrem, tj. proti svahu. Odkryta byla plocha 3 m².

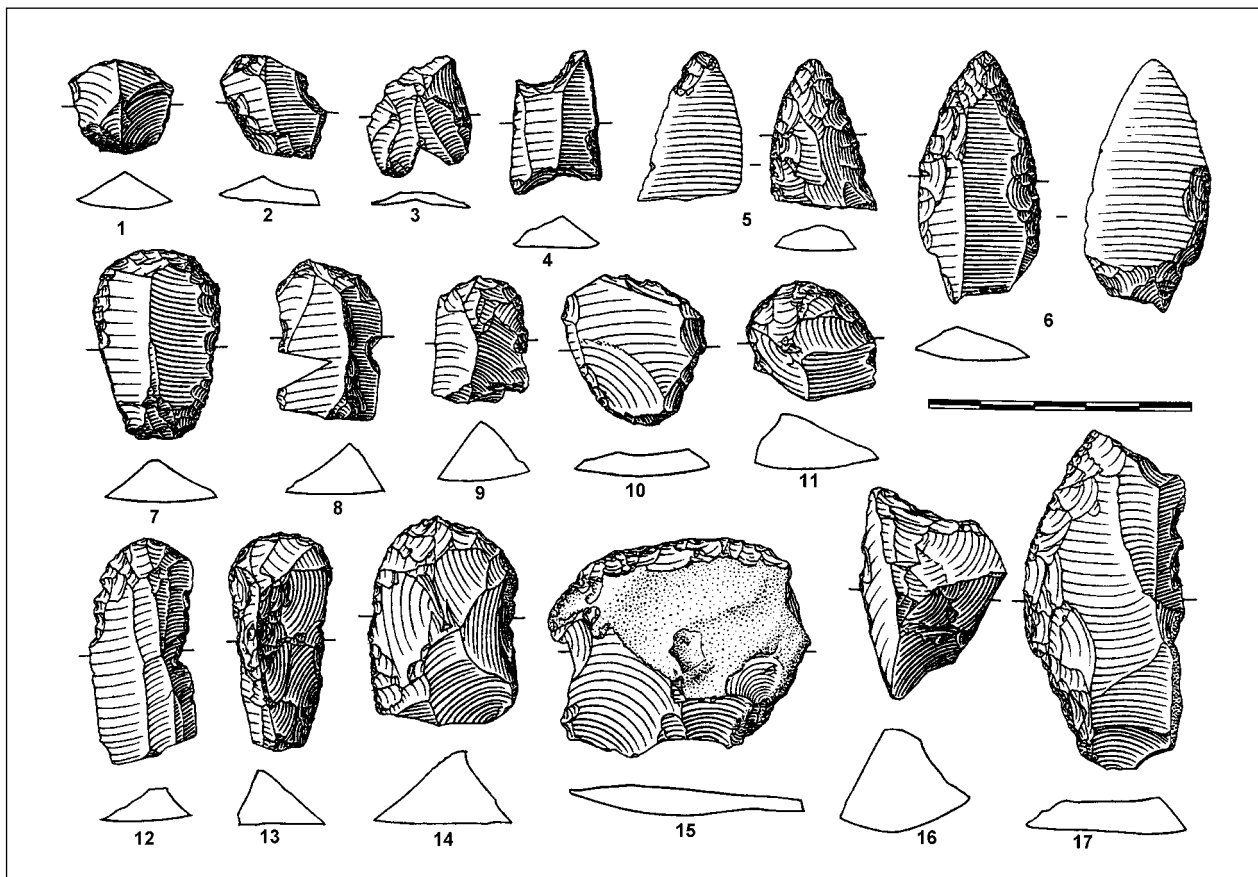
V roce 2012 byla získána kolekce 111 artefaktů zaměřených ve třech souřadnicích a dalších 641 z výplavu (obr. 28). Ze získaných artefaktů stojí za pozornost zejména série strmě retušovaných škradel (obr. 29: 2–14), vrub (obr. 29: 4), zobec (obr. 29: 16) a zlomek jerzmanowického hrotu (obr. 29: 5). Kolekci nástrojů doplňují distální zlomky artefaktů s místní retuší (obr. 29: 1,2), zlomek retušovaného nástroje, odlomená špička hrotu a několik artefaktů s místní retuší. Z kolekce získané v roce 2011 byl vyobrazen jerzmanowický hrot (obr. 29: 6), drásadla (obr. 29: 15,17) a dva složené úštěpy vzniklé při retušování nástroje (obr. 29: 3). Ze vzorku uhlíků bylo získáno radiokarbonové datum 42 500 ± 1 500 ¹⁴C BP (Poz-51617).

Výzkumem szeletské lokality Želešice III se podařilo shromáždit důležitou kolekci, která byla nutná pro

Obr. 28. Želešice. Profil sondy z roku 2012 s promítnutím nálezů.

Fig. 28. Želešice. Profile of the 2012 excavation with plotted artifacts.

Obr. 29. Želešice. Výběr nálezů z let 2011 a 2012.

Fig. 29. Želešice. Selected artifacts from 2011 and 2012.

další poznání tohoto období. Její zpracování za účelem budoucí publikace v současné době probíhá. V průběhu tří sezon byla odkryta plocha 15 m², ze které bylo získáno 1361 artefaktů. Na této lokalitě byla zjištěna taktéž složitá stratigrafie, kdy artefakty jsou nalézány nejméně ve dvou nálezo- vých horizontech. Lokalita byla zatím datována pomocí dvou AMS dat. Za pozornost stojí jejich značný rozptyl – téměř 5000 let. Zejména starší datum, pokud přihlídneme k výsledkům OSL datování szeletských lokalit (Nejman et al. 2011), naznačuje vyšší stáří szeletieniu, než jsme dosud předpokládali. Z důvodu potvrzení vysokého stáří szeletieniu jsme odeslali ještě vzorek do laboratoře v Oxfordu.

Petr Škrdla, Tereza Rychtaříková, Pavel Nikolajev

Literatura

- Nejman, L., Rhodes, E., Škrdla, P., Tostevin, G., Neruda, P., Nerudová, Z., Valoch, K., Oliva, M., Kaminská, L., Svoboda, J., Grün, R. 2011:** Chronological Review of the Middle to Upper Palaeolithic Transition in the Czech Republic and Slovakia: New Optically Stimulated Luminescence results. *Archaeometry* 53(5), 1044–1066.
- Škrdla, P. 2010:** *Želešice (okr. Brno-venkov)*. Rkp. nálezo- vové zprávy, č. j. 4714/2010. Uloženo: Archiv nálezo- vých zpráv, Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i.
- Škrdla, P., Rychtaříková, T. 2010:** *Želešice (okr. Brno-venkov)*. Rkp. nálezo- vové zprávy, č. j. 3556/11/2011. Uloženo: Archiv nálezo- vých zpráv, Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i.
- Škrdla, P., Matějec, P., Rychtaříková, T. 2010:** Želešice (okr. Brno-venkov). *Přehled výzkumů* 51, 301–304.
- Škrdla, P., Matějec, P., Rychtaříková, T., Nejman, L. 2011:** Želešice (okr. Brno-venkov). *Přehled výzkumů* 52-1, 154–157.
- Škrdla, P., Rychtaříková, T., Nejman, L. 2012:** Želešice (okr. Brno-venkov). *Přehled výzkumů* 53-1, 122–123.

Resumé

The excavation of Želešice-Hoynerhügel (Škrdla 2010; Škrdla et al. 2010, 2011; Škrdla, Rychtaříková 2011; Škrdla et al. 2012) continued in 2012 (Fig. 28). The excavated area was enlarged to the south (upslope) and an area of 3 m² was excavated.

In 2012 were found 111 artifacts recorded in 3 dimensions and additional 641 artifacts found during wet sieving (mostly small chips). A series of steeply retouched end scrapers (Fig. 29: 2–14), a notch (Fig. 29: 4), a bec (Fig. 29: 16) and a fragment of Jerzmanowice-type point (Fig. 29: 5) represent the most important finds.

During three excavation seasons, an area of 15 m² was excavated and 1361 artifacts distributed within at least two find horizons were recovered. A charcoal sample yielded a date of 42 500 ± 1 500 ¹⁴C BP (Poz-51617) which is ca. 5000 older compared to other Moravian Szeletian dates and indicates a possible older antiquity of the Szeletian; this is consistent with OSL dating of the Szeletian site Vedrovice V (Nejman et al. 2011). The excavated collection from Želešice represents an important contribution to the study of Szeletian.